

OLYMPIÁDA ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY

17. ročník, šk. rok 2024/2025

CELOŠTÁTNE KOLO, kategória A

I. ČASŤ – PÍSOMNÁ TEST

Čas na vypracovanie písomnej časti: 60 minút

Ukážka 1

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)

(úryvok)

Jazyková škola

§ 53

- (1) Jazyková škola poskytuje jazykové vzdelávanie v cudzích jazykoch podľa vzdelávacieho programu, organizuje aj vyučovanie cudzích jazykov s odborným zameraním a pripravuje na prekladateľskú a tlmočnickú činnosť. Vzdelávanie v jazykovej škole sa uskutočňuje v kurzoch.
- (2) Absolvovaním vzdelávacích programov v jazykovej škole môže absolvent získať vzdelanie podľa § 17a ods. 2. Jazyková škola organizuje vyučovanie cudzích jazykov pre žiakov základných škôl, stredných škôl, študentov vysokých škôl a dospelých.
- (3) Vzdelávací program jazykovej školy sa môže skončiť vykonaním štátnej jazykovej skúšky na jazykovej škole, ktorá má na to oprávnenie vydané ministerstvom školstva. Štátnu jazykovú skúšku môže vykonať aj **ten** uchádzač, ktorý na jazykovej škole neštudoval.
- (4) Ak sa vzdelávací program ukončuje podľa odseku 3, skúška sa koná pred trojčlennou skúšobnou komisiou, ktorú riadi jej predseda vymenovaný príslušným orgánom miestnej štátnej správy v školstve na obdobie jedného roka; tento orgán ho aj odvolá. Členov skúšobných komisií vymenúva a odvoláva predseda komisie pre štátne jazykové skúšky, ktorý je menovaný príslušným orgánom miestnej štátnej správy v školstve na obdobie dvoch rokov.
- (5) Úhrada nákladov na štúdium pozostáva z príspevku na úhradu ročných nákladov (ďalej len „školné“) a zo zápisného.
- (6) Výšku úhrady nákladov na štúdium v jazykových školách zriadených obcou³¹⁾ a samosprávnym krajom⁴²⁾ určí zriaďovateľ všeobecne záväzným nariadením.
- (7) Výšku zápisného určí zriaďovateľ. Školné a zápisné sa neuhrádza, ak plnoletý poslucháč alebo zákonný zástupca neplnoletého poslucháča o to písomne požiada a je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi podľa osobitného predpisu.³²⁾ Odpustenie školného a zápisného sa vzťahuje iba na štúdium jedného cudzieho jazyka.
- (8) Podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia školného a zápisného určí zriaďovateľ; ak je zriaďovateľom obec alebo samosprávny kraj, podmienky zníženia, zvýšenia alebo odpustenia príspevku určí všeobecne záväzným nariadením.
- (9) Ak poslucháč jazykovej školy do 30. septembra alebo do 28. februára preukáže, že sa zo závažných osobných dôvodov nemohol na kurze zúčastňovať, škola mu vráti školné. Zápisné sa nevracia.
- (10) Jazyková škola vráti školné za príslušný polrok poslucháčom zrušeného kurzu, ak takýchto poslucháčov nemožno preradiť do iného kurzu. Zápisné sa nevracia.
- (11) Štátna jazyková skúška sa vykonáva za úhradu. Výšku úhrady za vykonanie štátnych jazykových skúšok určí riaditeľ jazykovej školy po prerokovaní so zriaďovateľom.
- (12) Ministerstvo školstva ustanoví všeobecne záväzným právnym predpisom spôsob prijímania do jazykových škôl, spôsob organizácie výchovy a vzdelávania v jazykových školách, obsah vzdelávania, spôsob hodnotenia študijných výsledkov a stupne náročnosti štátnych jazykových skúšok, organizáciu a postup získania oprávnenia vykonávať štátne jazykové skúšky.

1. Podľa ukážky 1 pri príprave štátnych jazykových skúšok jazykovej školy spolupracujú
 - A. s orgánom miestnej štátnej správy v školstve.
 - B. s prekladateľskými a tlmočnickými zväzmi.
 - C. s pracovníkmi ministerstva školstva.
 - D. s ďalšími vzdelávacími inštitúciami.
2. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 1?
 - A. Zriaďovateľom jazykovej školy môžu byť iba obec alebo samosprávny kraj.
 - B. Na každej jazykovej škole sa pre uchádzačov konajú štátne jazykové skúšky.
 - C. Jazyková škola vracia poplatky za daný školský rok v prípade nerealizovania kurzu.
 - D. Dve jazykové školy môžu mať rozdielne ceny za vykonanie štátnej jazykovej skúšky.
3. V rámci § 53 školského zákona
 - A. je upravené aj vzdelanie získané absolventmi jazykovej školy.
 - B. sa riešia všetky aspekty a konkrétnosti vzdelávania v jazykovej škole.
 - C. odsek 1 umožňuje jazykovej škole vyučovať aj slovenčinu pre cudzincov.
 - D. sa odseky 7 a 8 zaoberajú vrátením školného poslucháčovi v hmotnej núdzi.
4. Napíšte číslo odseku definujúceho poplatky za jazykový kurz. _____
5. Zdôvodnite, prečo sú v odseku 9 uvedené dva rozličné dátumy.

6. Do ktorého jazykového štýlu patrí ukážka 1? _____
7. Ktorý objektívny štýlotvorný činiteľ najvýraznejšie ovplyvnil text v ukážke 1? _____
8. Z hľadiska súdržnosti textu je zvýraznené slovo **ten** v odseku 3
 - A. mimojazykovým konektorom.
 - B. mimotextovým konektorom.
 - C. obsahovým konektorom.
 - D. jazykovým konektorom.
9. Text ukážky 1 je
 - A. vecný súvislý.
 - B. vecný nesúvislý.
 - C. kombinovaný súvislý.
 - D. kombinovaný nesúvislý.
10. Ktoré tvrdenie o jazykových prostriedkoch v ukážke 1 je pravdivé?
 - A. Pri ich tvorbe sa využilo odvodzovanie, skladanie a skracovanie.
 - B. Pri tvorbe väčšiny z nich bola využitá univerbizácia.
 - C. Nenájdeme medzi nimi príklady multiverbizácie.
 - D. Nenájdeme medzi nimi základové slová.
11. Pomenujte značku, ktorá je použitá v texte ukážky 1. _____

Ukážka 2

Najnovšie – Knihy prúdu magický realizmus (upravené)

Spájanie fantázie a reality. Magický realizmus je prúd a typ modernej prózy, ktorý je založený na magickom a mytologickom výklade skutočnosti. Vznikol v 40. rokoch 20. storočia v LATINSKEJ AMERIKE, odkiaľ sa rozšíril prakticky do celého sveta. Spracúva skutočný, existujúci svet, no pridáva mu štatút tajomnosti, neobyčajnosti a toto sa uskutočňuje cez predstavivosť. Magický realizmus vychádza zo skutočnosti a prvky tajomnosti sú s reálnom tak prepletené, že čitateľ sa po čase domnieva, že táto literatúra prináša fakty možné. Je to niečo nepravdepodobne možné, alebo tzv. „zázračné reálno“.

Zdroj: https://www.pantarhei.sk/magicky?product_list_order=new&srsId=AfmBOopV22IKeWc_Rwth32DiExa6Wfjm9QmX0NC0pTWgKCBULWUnBQmD [cit. 27. 2. 2025]

12. Vypíšte z ukážky 2 zhodný prívlastok, ktorý stojí v inverznom postavení. _____

13. Napíšte číslami ľubovoľný dátum, ktorý by podľa ukážky 2 patril do obdobia vzniku magického realizmu. _____

14. Vyhľadajte v ukážke 2 nesprávny tvar zámena a napíšte ho v správnom tvare. _____

15. Napíšte synonymné názvy literárneho žánru, ktorý prináša mytologický výklad skutočnosti.
_____ a _____

16. V ktorej možnosti sú správne napísané výrazy z podčiarknutej časti ukážky 2?

- A. v štyridsiatich rokoch dvadsiateho storočia v latinskej Amerike
- B. v štyridsiatych rokoch dvadsiateho storočia v Latinskej Amerike
- C. v štyridsiatych rokoch dvatsiateho storočia v Latinskej Amerike
- D. v štyridsiatich rokoch dvadciateho storočia v latinskej Amerike

Ukážka 3

Gabriel García Márquez – Kronika vopred ohlásenej smrti

(úryvok, upravené)

V deň, keď ho mali zabiť, Santiago Nasar vstal o 5,30 ráno, aby stihol príchod lode, ktorá privážala biskupa. Prisnilo sa mu, že sa prediera lesom obrovských fikusov, kde jemne mrholilo, a na okamih bol v sne šťastný, no keď sa prebudil, mal pocit, že je celý poŕfkaný vtáčím trusom. „Večne sa mu snívalo o stromoch,“ povedala mi jeho matka Plácida Linerová, rozpomínajúc sa po mnohých rokoch na podrobnosti onoho neblahého pondelka. „Týždeň predtým mal sen, že letí sám v staniolovom lietadle pomedzi mandľovníky a ani do jedného z nich nenarazil,“ rozprávala ďalej. Šiel o nej chýr, a veru si ho zaslúžila, že je zasvätenou vykladačkou cudzích snov, ak jej ich rozpovedali nalačno, a predsa v tých dvoch synových snoch, ani v ďalších o stromoch, čo jej práve rozprával po tie rána krátko pred smrťou, nenašla nešťastnú veštbu.

Zdroj: <https://www.pantarhei.sk/182282-kronika-vopred-ohlasenej-smrti-gabriel-garcia-marquez#preview> [cit. 27. 2. 2025]

17. Vypíšte z ukážky 3 kľúčové slovo naznačujúce, že dielo *Kronika vopred ohlásenej smrti* patrí do magického realizmu charakterizovaného v ukážke 2. _____
18. Ktorý slohový postup prevláda v ukážke 3? _____
19. Pomenujte neurčitý slovesný tvar, ktorým je výraz *rozpomínajúc sa*. _____
20. Vypíšte z ukážky 3 vsuvku. _____
21. V ktorej možnosti je uvedený postupne rozvíjací zhodný prívlastok?
 - A. *lesom obrovských fikusov*
 - B. *v tých dvoch synových snoch*
 - C. *po tie rána krátko pred smrťou*
 - D. *je celý poŕfkaný vtáčím trusom*
22. *Večne sa mu snívalo o stromoch*. Uvedená veta je
 - A. jednočlenná slovesná.
 - B. jednočlenná menná.
 - C. dvojčlenná neúplná.
 - D. dvojčlenná úplná.
23. Ktorá podčiarknutá časť textu ukážky 3 predstavuje iný typ vedľajšej vety ako ostatné tri?
 - A. *keď ho mali zabiť*
 - B. *že sa prediera lesom obrovských fikusov*
 - C. *kde jemne mrholilo*
 - D. *že je zasvätenou vykladačkou cudzích snov*
24. V ktorej možnosti je správne tvrdenie o výslovnosti daných slov/slovných spojení?
 - A. *a predsa* – Spojku *predsa* vyslovíme ako [pretsa].
 - B. *vopred ohlásenej* – Posledná spoluhláska v príslovke sa spodobuje.
 - C. *po tie rána* – Zámeno sa vyslovuje s tvrdou začiatočnou spoluhláskou.
 - D. *zasvätenou vykladačkou* – Spisovná je len výslovnosť slova *zasvätenou* so širokým [ä].
25. Zakrúžkujte v ukážke 3 slovo alebo jeho časť, ktoré je v *Slovníku cudzích slov* z roku 2005 definované ako „tenká cínová fólia používaná na výrobu elektrických kondenzátorov, prv aj ako obalový materiál“.

OLYMPIÁDA ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY
17. ročník, šk. rok 2024/2025
CELOŠTÁTNE KOLO, kategória A

I. ČASŤ – PÍSOMNÁ
TVORBA TEXTU

Napíšte **rozprávanie** (15 – 30 viet) s prvkami magického realizmu na tému:

Sudičky nad kolískou Ľudovíta Štúra

Zdroje:

1. <https://www.zakonypreludi.sk/zz/245-2008>
2. https://www.pantarhei.sk/magicky?product_list_order=new&srsId=AfmBOopV22IKeWc_Rwth32DiExa6Wfjm9QmX0NC0pTWgKCBULWUnBQmD
3. <https://www.pantarhei.sk/182282-kronika-vopred-ohlasenej-smrti-gabriel-garcia-marquez#preview>

Autori: PhDr. Katarína Hincová, PhD., Mgr. Alžbeta Palacková
Recenzovala: PhDr. Henrieta Buzgová, PhD.
Redakčná úprava: Mgr. Alžbeta Palacková
Vydal: Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava 2025
SL017CKAú25